

HÓFEHÉR GAZDASÁG FELÉ

MAGYARORSZÁG GAZDASÁGFEHÉRÍTÉSI EREDMÉNYEI KÖZÉP-EURÓPAI ÖSSZEHASONLÍTÁSBAN

2023. NOVEMBER 21.

NÉZŐPONT INTÉZET ELEMZÉSE

A rendezvényt a Hanns-Seidel-Alapítvány a Német Külügyminisztérium anyagi eszközeiből a Német Szövetségi Parlament határozata alapján támogatta.

Die Maßnahme wird von der Hanns-Seidel-Stiftung aus Mitteln des Auswärtigen Amtes aufgrund eines Beschlusses des Deutschen Bundestages gefördert.

© Nézőpont Intézet Kutató Központ Kft., 2023. november 21.

1. Összefoglaló

A magyar gazdaság fehéritése sikertörténet. A javuló közmorál, a növekvő bizalom a korrupció üldözésébe, s a hatékonyabb adóbeszedés lehetővé teszi a közterhek csökkentését és ezáltal közvetetten újra hozzájárul a gazdaság fehéredéséhez. Hosszú távon a hófehér gazdaság megteremtésére való törekvés egyben a gazdasági növekedés záloga is lehet.

A Nézőpont Intézet arra vállalkozott idei gazdaságfehéritési tanulmányában, hogy a regionális különbségek s az időbeni változások figyelembevételével vizsgálja meg a közép-európai térség gazdaságfehérités eredményeit az Eurobarometer és saját közvélemény-kutatásainak, valamint az Európai Bizottság gazdasági becsléseinek másodelemzésével.

Kilenc közép-európai ország, Ausztria, Bulgária, Csehország, Horvátország, Magyarország, Lengyelország, Románia, Szlovákia és Szlovénia idősoros eredményeinek összevetéséből kiderült, hogy a magyar gazdaságfehérités nemcsak a 2010 előtti állapotokkal, de a régió többi országával összehasonlítva is sikeres.

1. **Felére csökkent a lakosság korrupciós tapasztalata 2010 után Magyarországon.** Míg 2005-ben még a magyarok 22 százaléka tapasztalt kenőpénzes ügyletet saját életében, 2023-ra a korrupciót tapasztalók aránya kevesebb mint felére, mindössze 9 százalékra csökkent. Ebben a mutatóban már 2022-ben és 2023-ban is jobb eredményekkel rendelkezett hazánk, mint Ausztria.
2. **Háromszorosára nőtt a kormány korrupcióellenes erőfeszítéseivel elégedettek aránya 2010 után Magyarországon.** Míg 2005-ben még csak a magyarok 12 százaléka szerint volt hatékony a kormány korrupció elleni tevékenysége, 2023-ban ez az arány elérte a 36 százalékot. Ebben a mutatóban regionális élmezőnybe tartozik hazánk, csak az osztrákok (39 százalék) és lengyelek (37 százalék) előzték meg hazánkat.
3. **A magyarok erősen elkötelezettek a gazdaság fehéritése mellett.** Ausztriával és Csehországgal együtt dobogós Magyarország azok arányát tekintve, akik szerint nem kell a szabályokat megkerülni a boldoguláshoz, és akik szerint nem szükséges befolyásos ember támogatása a sikeres vállalkozáshoz.
4. **Magyarországon csökkent a harmadik legnagyobb arányban az elcsalt áfa mértéke.** 2021-re az összes, elvileg beszédhető áfa arányában 17,9 százalékkal csökkent a jogtalanul be nem fizetett áfa mértéke 2010 óta Közép-Európában, s az osztrákokénál (98 euró/fő) is kevesebb volt hazánkban (73 euró/fő) az egy főre jutó, be nem fizetett áfa értéke.
5. **Hazánkban nőtt a harmadik legnagyobb mértékben az áfa-bevétel.** 2010 óta csak a horvátok (+332 százalék) és bolgárok (+111 százalék) adóbevétele növekedett nagyobb arányban, mint a magyaroké (+80 százalék), mely viszont nagyobb államháztartási bevételnövekedést jelent, mint az osztrákoké (+36 százalék) és a cseheké (+73 százalék).

2. Tartalomjegyzék

1. Összefoglaló	1
2. Tartalomjegyzék.....	2
3. A magyar gazdaságfehéredés évtizede	3
4. Élmezőnyben a magyar korrupcióüldözés.....	5
4.1. Alacsony és csökkenő mértékű korrupció-percepció Magyarországon	5
4.2. 2010 óta jelentősen javult a magyarok elégedettsége a korrupció elleni bűnüldözéssel.....	7
4.3. Az osztrákok, a lengyelek és a magyarok a legelégedettebbek a kormányuk korrupcióellenes erőfeszítésével a térségben.....	8
5. A magyarok erősen elkötelezettek a gazdaság fehéritése mellett.....	11
5.1. Magyarország a magas infláció ellenére is megőrizte gazdaságfehéritési eredményeit a foglalkoztatásban.....	11
5.2. Az osztrákok, a magyarok és a csehek hisznek leginkább a szabálykövetés előnyösségében	12
5.3. Kevesen hisznek Magyarországon a protekcióban.....	13
6. Magyarországon az egyik leghatékonyabb az ÁFA-beszedés	15
6.1. Magyarországon csökkent a harmadik legnagyobb arányban az áfaelkerülés	15
6.2. Magyarországon a negyedik legkisebb az egy főre jutó, elcsalt áfa értéke.....	16
6.3. Magyarországon nőtt a harmadik legnagyobb arányban a beszedett áfa értéke.....	17
7. Jegyzetek.....	18

3. A magyar gazdaságfehéredés évtizede

A magyar kormány jelentős szemléletváltást hajtott végre 2010 óta az államháztartáspolitikában. Míg 2010 előtt a baloldali kormányok visszatérően adóemeléssel teremtettek költségvetési forrásokat, addig az Orbán-kormányok az adóbeszedést tették hatékonyabbá a szürke- és feketegazdaság kifehéritésével.

A 2010 előtti adóemelési lépések miatt Magyarországon strukturális problémává vált az adóelkerülés. Az akkori becslések szerint az általános forgalmi adóból éves szinten közel 350-550 milliárd forint bevétel nem érkezett meg a költségvetésbe.¹

1. 2013 és 2014 szeptembere között kezdődött a gazdaságfehérités digitális korszaka, amikor üzembe helyezték az első online pénztárgépeket, amelyek képesek rögzíteni és továbbítani az adóhatóság felé az összes releváns információt. Ezek jelentős fehéredést eredményeztek a kiskereskedelmi, illetve a vendéglátóipari szektorban: előbbi ágazat legkisebb cégei esetében 20-26 százalékos, utóbbi szektor legkisebb vállalkozásai esetében 30-40 százalékos forgalomművekedés volt tapasztalható a pénztárgépek bekötése hatására.²
2. 2015 elején az Orbán-kormány bevezette az elektronikus közúti áruforgalomellenőrző rendszert, amelynek segítségével megelőzhetővé váltak a közúti áruforgalommal kapcsolatos áfacsalások, s az első két évben mintegy 180.000 gépjármű ellenőrzése során 14.000 esetben derítettek fel szabály-, vagy törvénytűrtést.³
3. 2016-ban az elektronikus fizetések ösztönzése érdekében POS-terminál telepítési program indult, amellyel az átláthatóbb elektronikus fizetéseket kívánták előmozdítani. Két lépcsőben 60 ezer új terminált helyeztek ki állami támogatás révén mérsékelt kereskedői költségek mellett, s egy év alatt 25 százalékkal bővült a fizikai elfogadóhelyek száma.⁴
4. A bruttó bérek után fizetendő szociális hozzájárulási adó 2017 óta 27 százalékról 13, a kisvállalati adókörbe tartozó társaságoknál 10 százalékra csökkent, ezzel jelentősen hozzájárult a foglalkoztatás kifehéredéséhez.
5. 2017-ben kizárták a készpénzt a jövedéki termékek nagykereskedelmi beszerzéséből, ami hozzájárult ahhoz, hogy 2018-ban már közel 90 milliárd forinttal több folyt be az államkasszába, mint 2017-ben.⁵
6. 2018. július 1-jétől kötelezővé vált az online számla adatszolgáltatás, mely további két lépésben 2020 júliusától és 2021 januárjától került kiterjesztésre. Míg 2019-ben átlagosan 2 millió számlára látott rá az adóhatóság, 2022-ben ez a szám már 66 millióra emelkedett.⁶
7. 2021 óta kötelező Magyarországon az elektronikus fizetés biztosítása a kereskedők és szolgáltatók számára. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy egy év alatt 80-ról 73 százalékra csökkent azon üzletek aránya, ahol a tranzakciók többsége készpénzes volt, azaz ma már az üzletek negyedében többször fizetnek elektronikusan, mint készpénzzel.⁷

8. 2021-től tilos az egészségügyben hálapénzt adni és elfogadni, amely intézkedés, az orvosbérek rendezésével párhuzamosan, jelentős kifizéredési hatással járt az egészségügyi szektorban.
9. 2022-ben autonóm államigazgatási szervként jött létre az Integritás Hatóság, mely a közbeszerzésekkel összefüggésben hatósági ellenőrzést folytathat, valamint eljárás megindítására hívhatja fel az európai uniós források felhasználásának ellenőrzése körében feladat- és hatáskörrel rendelkező szervezeteket.
10. A legújabb lépés a szerencsejáték területén történt. 2023. július 1-jétől a bankoknak az engedély nélküli szerencsejáték-szervezéssel összefüggő pénzforgalmi tranzakciókat vissza kell utasítaniuk, így ez a piaci szegmens is kifizéredett.

A fentiek alapján látható, hogy a magyar állam az eszközök széles és sokszínű skáláját vetette be az utóbbi évtizedben a gazdaság kifizéredése érdekében, melyek már rövidtávon is hatékonyak bizonyultak. Az elemzés további fejezetei a gazdaságkifizéredés közvetett mutatóit vizsgálják, amelyek szélesebb képet adnak az illegális ügyletek elleni fellépések hatékonyságáról.

4. Élmezőnyben a magyar korrupcióüldözés

A szabálykerülő gazdasági tevékenységeknek számos formája van, de a szürkegazdaság egyik fő motorjának a korrupciót tartják. A róla szóló diskurzust azonban nehezíti, hogy még abban sincs nemzetközi konszenzus, hogy mi számít pontosan korrupciónak, és nagy különbségek mutatkoznak abban is, hogy mi az, ami kulturálisan elfogadott egy-egy országban. Egyetértés van azonban abban a legáltalánosabb megközelítésben, hogy a korrupció olyan jogtalan, egyéni többelhasználással járó visszaélés, amely káros a közösségre nézve. A nagymértékű korrupció hosszú távon negatívan hat a gazdasági növekedésre és az állam adóbeszedési hatékonyságára, megrendíti a közbizalmat és rombolja a társadalmi normákat.

Mivel gazdasági szempontból káros, morális aspektusból pedig érzékeny kérdést jelent, nem csoda, hogy nagy médiaérdeklődés mutatkozik a különböző módszereket alkalmazó korrupciómérések iránt. Ebből azonban nem következik, hogy a nagy visszhangot kiváltó elemzések megbízhatóak lennének. A visszaélések mértékét pénzben számszerűsítő mutatók gyakran megalapozatlanok vagy erősen megkérdőjelezhetők.⁸ A Transparency International korrupcióérzékelési indexéhez hasonló, szakértői véleményeken alapuló rangsorok pedig félrevezetők, s leginkább egy-egy ország szubjektív megbélyegzésére alkalmasak.⁹

A korrupciókutatás egy másik műfaja lakossági közvélemény-kutatáson alapul, azaz a megkérdezettek percepcióját, észlelését kutatja a korrupcióval kapcsolatosan. Fontos itt is megjegyezni, hogy a megkérdezettek eltérő társadalmi csoportokban és eltérő kulturális háttérrel más érthetnek korrupció alatt, valamint a média hangzatos szalagcímei ellenére a korrupció lakossági percepciója sem azonos a korrupció valós kiterjedtségével.

Az Európai Bizottság 1973 óta készít Eurobarometer néven nemzetközi közvélemény-kutatásokat különböző témákban, legfőképpen az Európai Unió tagállamaira fókuszálva, amelyek hivatalosan a döntéshozók megkönnyítését szolgálják. 2005 óta az Eurobarometer kilenc alkalommal készített lakossági felmérést az egyes országok korrupció-percepciójáról. A Nézőpont Intézet az Eurobarometer korrupcióval kapcsolatos közvélemény-kutatásait a közép-európai EU-tagok adatainak összehasonlításával 2005-ig visszamenőlegesen is megvizsgálta annak érdekében, hogy teljesebb képet kapjunk a korrupciós észlelésről és jobban megértsük a magyar nézőpontot a régióban.¹⁰

4.1. Alacsony és csökkenő mértékű korrupció-percepció Magyarországon

Annak ellenére, hogy általában a különböző nemzetek többsége jelentős mértékű korrupciót vélelmez saját országában, csak egy kisebbség az, aki valóban tanúja, vagy valamilyen módon érintettje volt korrupciós eseteknek. Az Eurobarometer 2011-ig azt vizsgálta, hogy az elmúlt egy évben kértek-e vagy vártak-e a megkérdezettektől kenőpénzt szolgálataikért cserébe, 2013-tól pedig arra volt kíváncsi, hogy hányan tapasztaltak vagy voltak tanúi korrupciós eseteknek.

2023-ban a magyarok 9 százaléka tapasztalt vagy volt tanúja korrupciós esetnek, mely azonos a cseh és szlovák adattal, és megelőzik az osztrákokat (10 százalék), a bolgárokat (15 százalék) és a horvátokat (18 százalék) is. Ezeknél kisebb arányban csak a lengyelek (3 százalék), a románok (5 százalék) és a szlovénok (6 százalék) nyilatkoztak ilyenfajta tapasztalatról.

Magyarország esetében egyértelmű javuló trend látható. Míg 2005 és 2011 között a válaszadók közel egyötöde (17-22 százalék) emlékezett saját életéből kenőpénzes ügyletekre, addig 2013-

at követően a tapasztalt korrupció mértéke 14 százalékról 2023-ra 9 százalékra csökkent. 2022-ben és 2023-ban pedig még az osztrákoknál is kedvezőbb adatok születtek idehaza (10 és 9 százalék). Ausztria esetében ugyanis 2005 óta jellemzően a lakosság egytizede jelezte, hogy észlelt korrupciót valamilyen módon: 2022-ben 11, 2023-ban pedig 10 százalékuk.

	2005	2007	2009	2011	2013	2017	2019	2022	2023
Ausztria	10	14	13	11	9	7	14	11	10
	86	84	84	84	84	90	84	87	87
Bulgária		21	17	25	13	12	11	19	15
		72	81	72	84	78	81	80	83
Csehország	18	17	15	18	13	7	7	10	9
	76	76	84	80	83	90	91	90	90
Horvátország					11	16	15	18	18
					87	80	82	81	80
Magyarország	22	19	17	20	14	10	12	10	9
	72	76	80	78	80	87	86	90	90
Lengyelország	15	10	14	14	16	7	5	5	3
	82	89	82	81	83	91	92	95	96
Románia		29	27	31	14	6	9	4	5
		65	68	63	79	90	88	95	94
Szlovákia	25	29	22	27	21	9	10	7	9
	72	67	76	68	74	87	86	91	89
Szlovénia	6	5	6	7	8	7	10	8	6
	93	94	94	92	90	92	88	92	93

tapasztalt és tanúja volt
korrupciós esetnek
nem tapasztalt és nem volt
tanúja korrupciós esetnek

1. ábra: A korrupció-percepció mértéke egyes közép-európai országokban. (Forrás: Eurobarometer; kérdés 2005-2011: Az elmúlt 12 hónapban, (ORSZÁGÁBAN) kért-e valaki Öntől, vagy várt-e valaki Öntől kenőpénzt a szolgálataiért cserébe? kérdés 2013-tól: Az elmúlt 12 hónapban tapasztalt korrupciós esetet, vagy volt tanúja ilyennek?)

A bolgárok korrupció-észlelés már nagyobb változékonyságot mutat, 2007 és 2011 között – a statisztikai hibahatárt figyelembe véve – közel minden ötödik bolgár tapasztalt kenőpénzért nyújtott szolgáltatást, 2013 és 2019 között már kisebb arányban (11-13 százalék) számoltak be korrupciós esetekről, s csak 2022-ben emelkedett meg arányuk újra a korábbi magas arányhoz hasonló mértékre (19 százalék). Az ideiglenesen javuló trend oka lehet, hogy Bulgáriában is bevezették az online pénztárgépeket, a közelmúltban tapasztalt romlás viszont az instabil kormányok körüli botrányokra vezethető vissza.

A csehek kevesebb mint ötöde (15-18 százalék) tapasztalt kenőpénzes ügyletet még 2005 és 2011 között, a 2013-tól tapasztalt korrupcióról már ennél kevesebben (7-13 százalék) nyilatkoztak. A horvátoknál enyhén romló trend látható a horvátországi adatfelvételek 2013-as

kezdete óta, az akkori 11 százalékról 2023-ra 18 százalékra növekedett a korrupct esetekkel valamilyen módon érintettek köre.

A lengyelek jellemzően több mint 10 százaléka nyújtott vagy kapott (vagy látta, hogy másnak adnak) kenőpénzt 2005 és 2013 között (10-15 százalék). 2017-től azonban ez az arány több mint felére csökkent (7 százalék), ami fokozatosan tovább csökkent a 2023-as 3 százalékra. Jelenleg a lengyel adat a legjobb a közép-európai régióban.

2007 és 2011 között a románok közel egyharmada (29-31 százalék) tapasztalt kenőpénzes ügyletet, 2013-ban már fele annyian emlékeztek korrupct gyakorlatra (14 százalék). A szlovákok esetében 2005 és 2013 között magas, 21 és 29 százalék között mozgott a kenőpénzes ügyletre emlékezők aránya, mely viszont 2017-től már mindössze 7 és 10 százalék között változott. Szlovéniában, Ausztriához hasonlóan, nem látszik lényegi változás, 10 százaléknál egyik évben sem emlékeztek többen sem kenőpénzes, sem pedig korrupct ügyletre.

4.2. 2010 óta jelentősen javult a magyarok elégedettsége a korrupció elleni bűnüldözéssel

Fontos kérdés, hogy mit gondolnak az emberek a korrupció elleni bűnüldözés hatékonyságáról. Az Eurobarometer 2005 és 2011 között arra volt kíváncsi, hogy az egyes nemzetek szerint elég sok sikeres büntetőeljárás folyik-e ahhoz, hogy elijessze az embereket kenőpénzek adásától és elfogadásától. 2013-tól ugyanezt a korrupct gyakorlatoktól való visszatartással kapcsolatban kérdezték meg.

	2005	2007	2009	2011	2013	2017	2019	2022	2023
Ausztria	43	48	44	31	39	50	53	47	44
Bulgária		23	26	12	9	13	17	15	18
Csehország	12	20	21	12	15	25	29	22	23
Horvátország					23	31	28	31	23
Magyarország	20	25	22	22	27	35	39	37	34
Lengyelország	20	27	32	31	30	41	43	47	37
Románia		28	41	21	34	55	58	44	39
Szlovákia	21	24	31	12	21	28	37	36	28
Szlovénia	24	17	26	9	12	24	23	20	26

Akik szerint elegendő sikeres büntetőeljárás van ahhoz, hogy visszatartsák az embereket a korrupct gyakorlatoktól

2. ábra: Elégedettek aránya a felnőtt népességben belül a korrupció elleni bűnüldözéssel (forrás: Eurobarometer; Kérdés: Kérem, mondja meg a következő állítások mindegyikére, hogy Ön teljesen egyetért, inkább egyetért, inkább nem ért egyet vagy egyáltalán nem ért egyet. 2005-2011: „Elég sok sikeres büntetőeljárás folyik (az országban) ahhoz, hogy elijessze az embereket a „kenőpénzek” adásától és elfogadásától.” 2013-tól: „Elegendő sikeres büntetőeljárás van ahhoz, hogy visszatartsák az embereket a korrupct gyakorlatoktól.”)

Összességében elmondható, hogy minden országban kisebbségben vannak azok, akik elegendőnek tartják ezeket az eljárásokat, ugyanakkor ezekből a kérdésfeltevésekből nem derül ki, hogy csak az eljárásokat keveslik, vagy éppen a sikeres eljárásokat sem tartják elegendő visszatartó erőnek. 2023-ban a legnagyobb mértékben Ausztriában (44 százalék) tartják

elegendőnek a büntetőeljárások számát. Magyarország (34 százalék) az osztrákokat követő mezőnybe tartozik Romániával (39 százalék) és Lengyelországgal (37 százalék) egy súlycsoportban. Tőlük kissé elmarad Szlovákia (28 százalék), Szlovénia (26 százalék), valamint Csehország és Horvátország (egyaránt 23 százalék). A legkisebb arányban a bolgárok (18 százalék) tartják elegendőnek a korrupcióval szemben visszatartó erejűnek hazájuk bünvádi eljárásait.

Az osztrákok általánosságban is a legelégedettebbek, mivel 2005 óta nem volt olyan év, amikor a vizsgált országok közül bármelyikben nagyobb arányban lettek volna elégedettek az eljárások számával: egyedül 2011-ben csökkent 40 százalék alá (31 százalék) az eljárásokkal elégedettek aránya, míg 2017-ben és 2019-ben, a régióban egyedülálló módon, elérte az abszolút többséget (50 és 53 százalék) is a derülátók aránya.

Az osztrákokkal szemben általánosságban az egyik legelégedetlenebbek a bolgárok, akik 2011-ig még 20 százalék feletti arányban tartották az eljárások számát elégségesnek, 2011-től viszont ez a mutató már nem éri el a 20 százalékot sem, 2013-ban pedig arányuk regionális mélypontra, 9 százalékon volt.

Érdekesség, hogy az osztrákokhoz hasonlóan általában derülátó csehek is elég pesszimisták a bűnüldözés terén, 2005 és 2011 között többnyire 20 százalék alatt (12-21 százalék), 2017 pedig tartósan 20 százalék felett van az eljárások számával elégedettek aránya (22-29 százalék). A horvátok a 2013-as csatlakozásuk óta a középmezőnybe tartoztak (23-31 százalék), de 2023-ban mégis történt egy nagyobb visszaesés. Idén 31 százalék helyett már csak 23 százalék elégedett az eljárások elrettentő erejével.

Magyarországon jól látható pozitív fordulat történt 2010-et követően. 2005-ben még csak a megkérdezettek 20 százaléka tartotta elegendőnek az állami eljárásokat ahhoz, hogy azok elrettentsék a kenőpénzekkel befolyást szerezni akarókat a bűncselekménytől. A bizakodóak aránya azonban 2010-et követően fokozatosan emelkedett, s 2017-től folyamatosan 30 százalék felett volt (34-39 százalék).

A lengyeleknél hasonló pozitív változás látható, ahol 2009-ben meghaladta a 30 százalékot, 2017-ben pedig a 40 százalékot is az eljárások számával elégedettek köre, s csak 2023-ban volt jelentősebb visszaesés (37 százalék) a derülátók körében.

Romániában 2013-ig változó arányban voltak az eljárások számával elégedettek (21-41 százalék), de két adatfelvétel között igazán látványos változás 2017-ben történt (34-ről 55 százalék), de azóta fokozatos visszaesés tapasztalható (2022-ben 44 százalék, 2023-ban 39 százalék) a reménykedők körében. Szlovákiában is tapasztalható volt 2005 és 2009 között a hangulat enyhe javulása (21-31 százalék), majd a 2011-es mélypontot (12 százalék) követően ismét 30 százalék (36-37 százalék) fölé ugró javulás volt tapasztalható egészen a 2023-as újabb nagyobb visszaesésig (28 százalék). Szlovénia összességében a pesszimistább országok közé tartozik, 2005 óta egyszer sem volt a sikeres eljárások számával elégedettek aránya 30 százalék fölött, 2009-ben pedig a bolgárokéhoz hasonló 9 százalékos mélypontra süllyedt.

4.3. Az osztrákok, a lengyelek és a magyarok a legelégedettebbek a kormányuk korrupcióellenes erőfeszítésével a térségben

A személyes tapasztalatok és a bünvádi eljárások által jelentett visszatartó erő mellett szintén fontos kérdés, hogy mit gondolnak az emberek az egyes kormányok korrupcióellenes

erőfeszítéseinek hatékonyságáról. Az Eurobarometer által 2009 óta kutatott kérdésben azt vizsgálták, mekkora arányban értenek egyet azzal az állítással, hogy az adott nemzeti kormány hatékony erőfeszítéseket tesz a korrupció leküzdéséért. Összességében jól látható, hogy egyik országban sem gondolja a többség úgy, hogy a kormánya erőfeszítései e téren elég hatékonyak lennének.

2023-ban a magyarok több mint harmada (36 százalék) volt elégedett a kormány korrupcióellenes erőfeszítéseivel, ami a harmadik legmagasabb arány Közép-Európában. Statisztikai hibahatár közeli különbséggel vannak e téren hazánk előtt az osztrákok (39 százalék) és a lengyelek (37 százalék). Az őket követő középmezőnyben vannak e tekintetben a románok (29 százalék), a szlovákok (27 százalék), míg az elégedettek jóval kisebb arányával zárják a sort a szlovénok (23 százalék) és a horvátok (22 százalék), a csehek (21 százalék) és sereghajtóként a bolgárok (18 százalék).

	2009	2011	2013	2017	2019	2022	2023
Ausztria	37	31	38	47	50	40	39
Bulgária	28	29	16	15	16	17	18
Csehország	11	11	12	20	24	22	21
Horvátország			28	27	24	30	22
Magyarország	12	24	31	31	37	41	36
Lengyelország	30	31	28	43	42	43	37
Románia	18	16	27	39	45	37	29
Szlovákia	17	16	21	28	36	32	27
Szlovénia	10	7	10	21	18	20	23

Akik szerint a kormány hatékony erőfeszítéseket tesz a korrupció leküzdéséért	
---	--

3. ábra: Azok aránya a felnőtt népességben belül, akik szerint a (nemzeti) kormányuk eleget tesz a korrupció leküzdéséért (forrás: Eurobarometer; kérdés: „Kérem, mondja meg, hogy a következő állításokkal egyetért vagy nem ért egyet. A (NEMZETI) kormány hatékony erőfeszítéseket tesz a korrupció leküzdéséért.”)

A teljes vizsgált időszakot tekintve is az osztrákok mondhatók a legelégedettebbnek, 2011-es legalacsonyabb eredményüknél sem volt magasabb mutató más országban az adott évben, s 2019-ben már 50 százalékot is elérte az osztrák kormány korrupcióellenes munkáját hatékonynak ítézők aránya.

A bolgárok ebben a kérdésben is az egyik legelégedetlenebbek, a kormányuk 2009-es és 2011-es korrupcióellenes munkájának már akkor sem túl pozitív megítélését (28-29 százalék) azóta is folyamatosan romlik. A bolgár kormány munkája a régió legrosszabb megítélésnek örvend (15-18 százalék).

Csehország szintén a borúlátóbb országok közé tartozik, ahol a 2013 előtti (11 és 12 százalék) elégedetti kör bár duplájára nőtt, mindössze a 20 százalékot tudta meghaladni (20-24 százalék). A horvátoknál 2022-ben kiemelkedett egy derűlátóbb év (30 százalék), amelyet 2023-ban már egy elégedetlenebb év követett (22 százalék).

Magyarország esetében ebben a kérdésben is javuló trend látható, hiszen míg 2009-ben mindössze a magyarok 12 százaléka tartotta hatékonynak a kormány korrupcióellenes

erőfeszítéseit, addig az elégedettek arányának 2010-et követő fokozatos emelkedése során ez a mutató 2022-ben már elérte a 41 százalékot is, s ma már több mint háromszor annyian elégedettek a kormány korrupcióellenes erőfeszítéseivel, mint Orbán Viktor 2010-es kormányalakítása előtt.

A lengyelek körében is pozitív fordulat látható, míg 2017 előtt, Donald Tusk kormányzása alatt, 28-31 százalék volt az elégedettek aránya, addig 2017 és 2022 között a mutató meghaladta a 40 százalékot (42-43 százalék), s csak 2023-ban esett vissza 36 százalékra, de nem érte el a 2013-as mélypontot.

Romániában hasonlóan alakult a kormány korrupcióellenes munkájának megítélése, mint a bünvádi eljárások elrettentő hatásáról való vélekedés. Míg 2011 előtt 20 százalék alatt (16-18 százalék) volt, 2017-ben már elérte a 45 százalékot az elégedettek aránya, mely a csúcspont óta fokozatosan 29 százalékra csökkent.

2009 és 2013 között Szlovákiában 16-21 százalék között volt egy hangulati mélypont, amit egy rövidebb időszakra jellemző hangulatjavulás (2019-ben 36 százalék) követett. Szlovéniában 7-10 százalék között volt a legalacsonyabban az elégedettség 2017-et megelőzően, a 2017-es javulást viszont nem követte folytatás (18-23 százalék).

5. A magyarok erősen elkötelezettek a gazdaság fehéritése mellett

A romló gazdasági körülmények mindig növelik a gazdaság szürkülésének kockázatát, az egyes kormányok számára pedig nagy kihívást jelent, hogy továbbra is szabálykövetésre ösztönözze a lakosságot. Az orosz-ukrán katonai konfliktust és az Európai Unió erre válaszul hirdetett szankciós politikája nyomán jelentősen megdrágult az élet Közép-Európában is. A háború másfél évének lakossági morálja indikátora lehet a kormányzati erőfeszítések eredményességének, ezért a Nézőpont Intézet a háború és a háborús infláció által sújtott lakossági morált vizsgálta saját közép-európai közvélemény-kutatások alapján.¹¹

5.1. Magyarország a magas infláció ellenére is megőrizte gazdaságfehéritési eredményeit a foglalkoztatásban

A lakossági percepció alapján a háború első évében még Lengyelország kivételével valamennyi országban javulás volt tapasztalható a foglalkoztatás fehéredésében, a háború második évében azonban már vegyes képet mutat a térség. 2023-ban a magyarok 29 százalékának volt olyan ismerőse, aki fizetését részben vagy egészben zsebbe kapta, amivel a régió középmezőnyébe tartozik, Csehországgal egy szinten. A horvátok, a szlovénok és lengyelek rendelkeztek a legkisebb arányban zsebbe fizetett ismerőssel (egyenként 16 százalék), őket követték az osztrákok (20 százalék), a szlovákok (22 százalék), a csehek (28 százalék). A bolgárok (35 százalék), és a románok (38 százalék) e téren a sereghajtók.

	2020	2021	2022	2023
Ausztria	27	28	21	20
Bulgária	53	36	35	35
Csehország	24	15	12	28
Horvátország	46	43	19	16
Magyarország	38	35	26	29
Lengyelország	44	22	32	16
Románia	56	47	35	38
Szlovákia	47	37	32	22
Szlovénia	35	18	19	16

van zsebbe fizetett ismerőse

4. ábra: Azok aránya a felnőtt népességben, akiknek van olyan ismerőse, aki szürkén kapja fizetését. (Forrás: CEPER, kérdés: Van Önnek olyan ismerőse, aki fizetését részben vagy egészben zsebbe kapja?)

Ausztriában a koronavírus-járvány utolsó, 2021-es évét követően jelentős javulás volt tapasztalható, 28 százalékról 21 százalékra csökkent 2022-re a zsebbe fizetett ismerősökkel rendelkezők aránya, ami azóta is stagnál.

Bulgáriában szintén hasonló jelenség látható, hiszen a 2020-as 53 százalékról 36 százalékra csökkent a szürkén foglalkoztatott ismerősökkel rendelkezők köre, mely arány azóta is stagnál.

A csehek esetében a 2020-es 24 százalékról 2022-ig felére, 12 százalékra csökkent ez a csoport, azonban 2023-ban a 2020-asnál is magasabbra emelkedett arányuk, 28 százalékra, mely fordulat arra enged következtetni, hogy a csehek a szürkefoglalkoztatásban keresték a háborús

és szankciós infláció orvosságát. Ellentétes hatás érvényesült – a horvátok saját bevallása szerint – Horvátországban: a 2020-as 46 százalékról 2023-ra kevesebb mint felére, 19 százalékra csökkent a zsebbe fizetett ismerősökkel rendelkezők köre, ahol a 2022-es év jelentette a fordulatot.

Magyarország esetében is javulás volt látható 2020-hoz és 2021-hez képest 2022-ben. Három év alatt 38 százalékról 26 százalékra csökkent a szürkén foglalkoztatott ismerősök aránya, ami 2023-ban – a statisztikai hibahatáron belül – 29 százalékra változott.

Vannak a régióban tartósan javulást mutató országok is. A lengyeleknél összességében javulás látható, hiszen a 2020-as 44 százalékról egy 2022-es átmeneti romlással (22 százalékról 32 százalék) 2023-ra 16 százalékra csökkent a zsebbe fizetett ismerősökkel rendelkezők aránya. A románok körében is pozitív változás, majd stagnálás tapasztalható, miután a 2020-as 56 százalékról 2022-re 35 százalékra csökkent az eltitkolt jövedelemmel rendelkezők köre, s csak 2023-ban volt enyhe növekedés (38 százalék). A szlovákok esetében a háborús válság ellenére fokozatos javulás tapasztalható, a 2020-as 47 százalékos értékről 2023-ra 22 százalékra csökkent a szürkén foglalkoztatott ismerősökkel rendelkezők köre. A szlovénoknál 2021-ben történt fordulat, amikor 35 százalékról 18 százalékra esett a vizsgált csoport társadalmi aránya, mely érdemben nem változott azóta sem.

5.2. Az osztrákok, a magyarok és a csehek hisznek leginkább a szabálykövetés előnyösségében

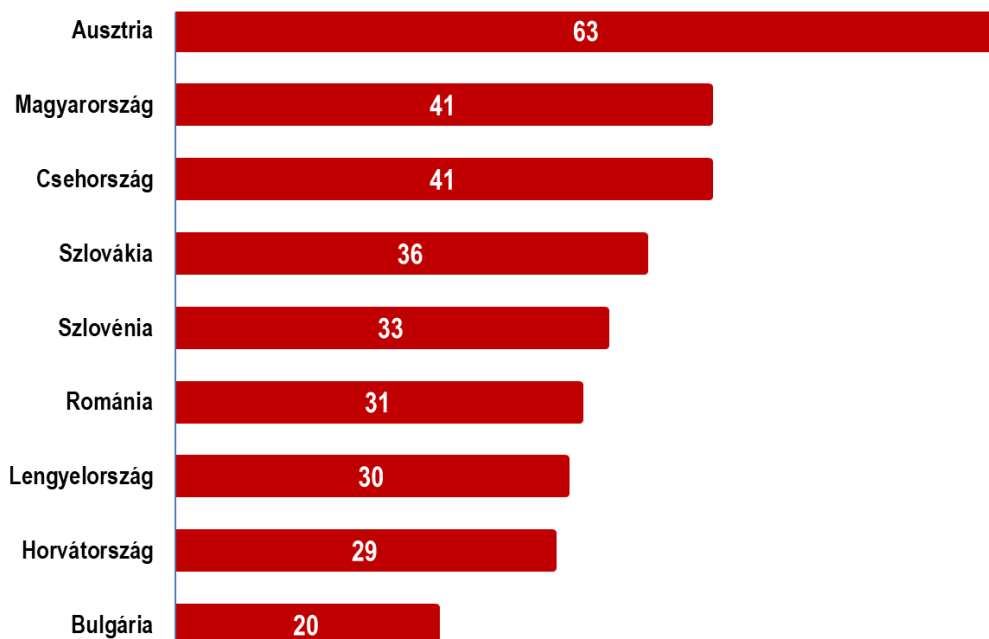
A háborús és szankciós válság közepette megnehezülő életkörülmények között fontos kérdés, hogy hisznek-e az emberek abban, hogy legális keretek között, a szabályok betartása mellett is előre tudnak lépni az életben. A Nézőpont Intézet a kutatásában azt is vizsgálta, hányan értenek egyet azzal az állítással, hogy „aki vinni akarja valamire, kénytelen áthágni egyes szabályokat”. Vegyes képet mutat az egyes országokban a derülátók és borulátók aránya ebben az ügyben is.

Ausztriában (63 százalék), illetve Magyarországon és Csehországban (41-41 százalék) a legmagasabb azok aránya, akik egyértelműen hisznek abban, hogy a sikerekhez nem szükségszerű áthágni egyes szabályokat. Szlovákia (36 százalék), Szlovénia (33 százalék), Románia (31 százalék), Lengyelország (30 százalék) és Horvátország (29 százalék) jelenti a széles középmezőnyt, míg a bolgárok azok, akik legkevésbé hisznek a jogszerű működés esetén a sikerükben (20 százalék).

Az osztrákok szabályokban hívő 63 százalékos köre enyhe javulást jelent az egy évvel ezelőtti 57 százalékhoz képest. A magyarok és a csehek rendelkeznek az egyik legpozitívabb felfogással, de volt körükben némi elbizonytalanodás az elmúlt egy évben, vélhetően a nehezebb életkörülményeknek köszönhetően. Míg a magyarok körében 8 százalékponttal, a csehek körében 10 százalékponttal csökkent ez a mutató, azzal a különbséggel, hogy a magyaroknál a derülátók köréből elpártolók az „ingadozó” választ jelölő bizonytalanok, és nem pedig az állítással egyetértők táborát erősítették, míg a cseheknél többnyire nemcsak részlegesen, hanem teljes mértékben álláspontot váltottak.

A szlovákok körében is enyhe, hibahatár közeli javulás látható a tavalyi 33 százalékhoz képest, míg a szlovénoknál ellenkező irányú, enyhe, 2 százalékpontos csökkenést tapasztaltunk. A románok esetében nagy javulás történt, a tavalyi 22 százalékról nőtt 31 százalékra az optimisták

köre, azaz egyre kevesebben gondolják délkeleti szomszédunknál, hogy a sikerhez elkerülhetetlen lenne a szabályok áthágása.

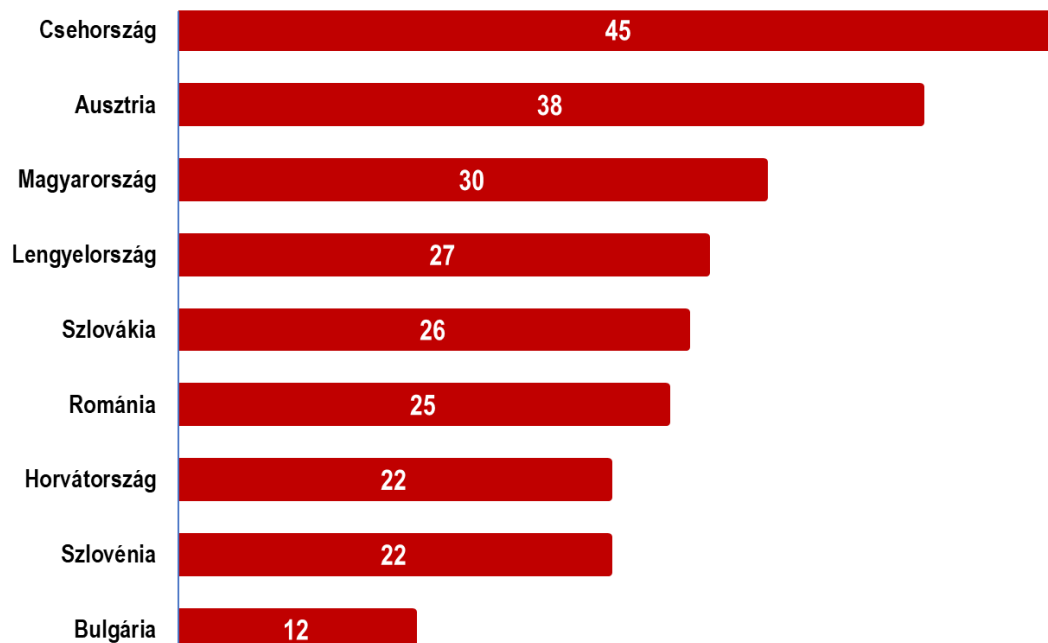
5. ábra: A szabálykövetés előnyösségébe vetett hit a felnőtt népesség körében (forrás: CEPER 2023, kérdés: „Mennyiben ért Ön egyet, vagy nem ért egyet a következő kijelentésekkel? „Aki vinni akarja valamire, kénytelen áthágni egyes szabályokat.”)

A lengyeleknél éppen ellenkező tendenciát tapasztaltunk: a tavalyi 46 százalékról 30 százalékra csökkent az optimisták aránya. Ezzel szemben a horvátoknál százalékra pontosan a tavalyival azonos azoknak aránya (29 százalék), akik úgy gondolják, hogy nem szükséges a szabályokat áthágni a siker érdekében. Bár a bolgárok sereghajtók ebben a kérdésben is, a szabályok áthágásának szükségességét tagadók köre 15 százalékról 20 százalékra gyarapodott az elmúlt egy évben.

5.3. Kevesen hisznek Magyarországon a protekcióban

A lakossági morál szempontjából fontos kérdés, hogy mit gondolnak arról az egyes nemzetek, hogy befolyásos emberek támogatása nélkül nem lehet sikeresen vállalkozni. Összességében a csehek körében gondolják a legnagyobb arányban úgy, hogy e nélkül is el lehet érni üzleti sikereket (45 százalék), őket követik az osztrákok (38 százalék) és a magyarok (30 százalék) a közép-európai rangsorban. A szélesebb középmezőnybe tartoznak a lengyelek (27 százalék), a szlovákok (26 százalék), a románok (25 százalék), a horvátok (22 százalék) és a szlovénok (22 százalék), míg sereghajtóként ebben a kérdésben is a bolgárok zárják a sort (12 százalék).

A csehek morálja jelentősen javult ebben a kérdésben, miután egy év alatt 39 százalékról 45 százalékra emelkedett azok aránya, akik szerint befolyásos emberek támogatása nélkül is lehet sikeresen vállalkozni. Az osztrákok körében viszont a tavalyi 45 százalékról csökkent 38 százalékra ez a mutató. A magyarok körében is csökkenés a tavalyihoz képest (38 százalék), azonban ebben a kérdésben is csak elbizonytalanodás tapasztalható, mivel nem az állítással egyetértők tábora nőtt, csak a bizonytalanok köre.

6. ábra: A protekcióban nem hívó emberek aránya a felnőtt népességben (forrás: CEPER 2023; kérdés: „Mennyiben ért Ön egyet, vagy nem ért egyet a következő kijelentésekkel? „Befolyásos emberek támogatása nélkül nem lehet sikeresen vállalkozni.” „Nem értek egyet”-válaszadók)

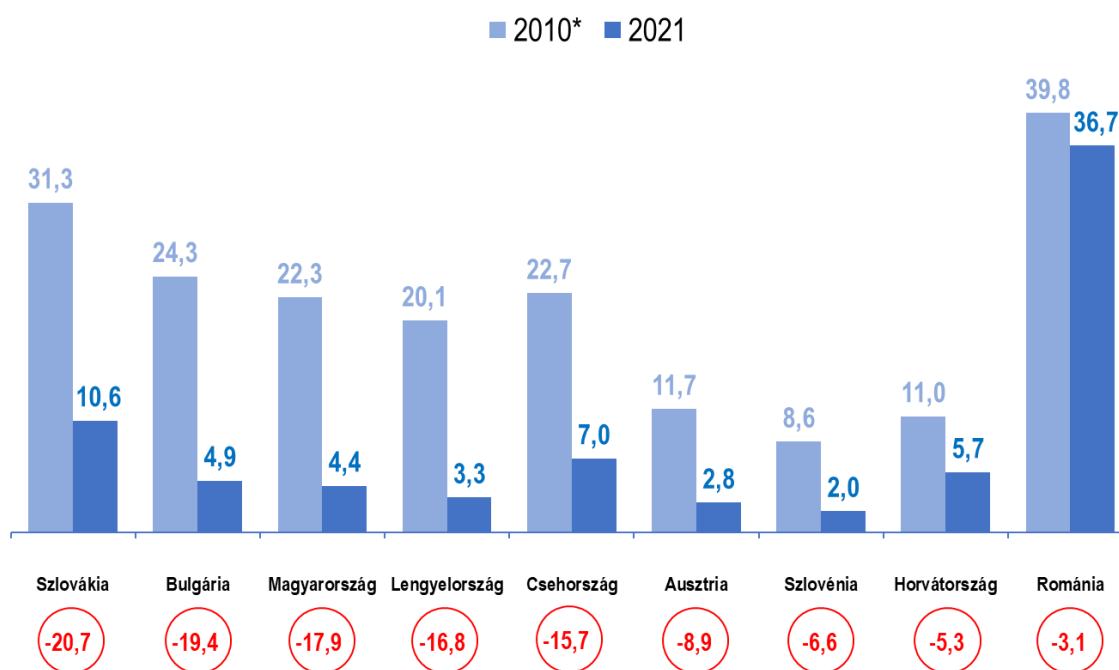
A lengyelek esetében nagyobb negatív irányú változásról beszélhetünk, egy év alatt 12 százalékponttal csökkent azok aránya, akik szerint lehet befolyásos ember támogatása nélkül is boldogulni az üzleti életben. A szlovákok a tavalyival megegyező arányban gondolják úgy, hogy nem szükséges befolyásos pártoló, míg a románok körében 11 százalékról 25 százalékra nőtt ez a kör. A horvátoknál enyhe, 2 százalékpontos növekedés látható az egy évvel ezelőtti eredményhez képest (20 százalék). A szlovénoknál viszont 29 százalékról 22 százalékra csökkent az önálló vállalkozás kérdésében optimisták köre. A sereghajtó bolgároknak változatlanul mindössze 12 százaléka gondolja úgy, hogy nem szükséges befolyásos ember támogatása a sikeres vállalkozáshoz.

6. Magyarországon az egyik leghatékonyabb az ÁFA-beszedés

Nemcsak a szubjektív lakossági észlelés, de az objektív gazdasági mutatók is alátámasztják a kedvező magyar gazdaságfehérítési trendeket. A gazdaságfehérítés egyik objektív mutatója a be nem fizetett áfa és az összes elvileg befizetendő áfa hányadosaként meghatározott áfarés, amelynek csökkenésének mértéke képet fest az adóbeszedés hatékonyságának változásáról. Az Európai Bizottság évente megjelenő áfarés jelentései is megerősítik, hogy a magyar kormány igencsak komoly eredményeket ért el a gazdaságfehérítés területén. Az Európai Bizottság 2023-as jelentése által kiemelt négy sikertörténet egyike Magyarországé, miután hazánkban kiemelkedő mértékű fehérítés történt az utóbbi bő évtizedben.¹²

6.1. Magyarországon csökkent a harmadik legnagyobb arányban az áfaelkerülés

A legfrissebb, 2021-es számítások alapján Magyarországon az elvileg beszedhető áfa mindössze 4,4 százaléka nem került be az államkasszába, ami a negyedik legalacsonyabb mutató a régióban. Ennél jobb eredményt csak Szlovénia (2 százalék), Ausztria (2,8 százalék) és Lengyelország (3,3 százalék) tudott elérni, s hazánk mögött helyezkedik el Bulgária (4,9 százalék), Horvátország (5,7 százalék) Csehország (7 százalék), Szlovákia (10,6 százalék), illetve sereghajtóként Románia (36,7 százalék) is.

7. ábra: A be nem szedett áfa aránya az összes elvileg beszedhető áfa arányában, a közép-európai országokban 2010-ben (*Horvátország esetében 2015-ben) és 2021-ben, valamint a változás aránya (forrás: Európai Bizottság)

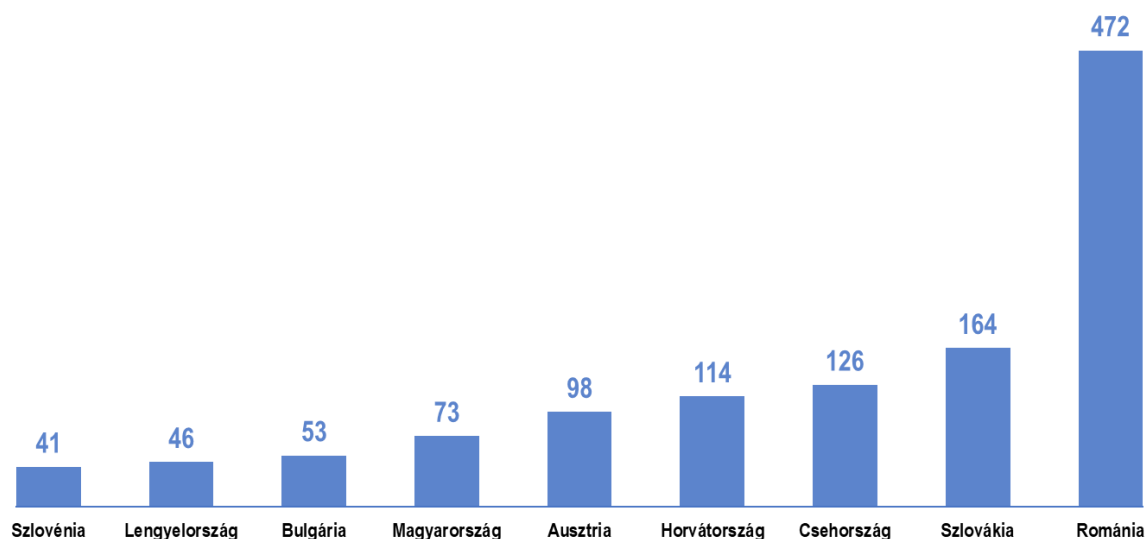
Az aktuális helyzetet tovább árnyalja azonban, hogy az áfakerülés milyen szintjéről indultak ezek az országok. E tekintetben Magyarországon történt a régióban a harmadik legnagyobb csökkenés (17,9 százalékpont) 2010 óta. Míg 2010-ben az áfarés aránya még 22,3 százalék volt, addig az évtized végére ez az érték már kevesebb mint felére, 10,4 százalékra csökkent, s ez a tendencia az új évtizedbe átlépve is folytatódott. 2020-ban már csak mindössze 7,1 százalék volt az áfarés aránya, a lendület pedig 2021-ben sem hagyott alább, s mindössze 4,4 százalékra csökkent. Az áfabeszedés hatékonyságában mért fehérítésben csak Szlovákia (20,7

százalékpont) és Bulgária (19,4 százalékpont) tudott nagyobb mértékben előre lépni, ugyanakkor egyikük sem tudta elérni Magyarország alacsony áfarésszintjét.

Jelentős fehéredés történt Lengyelországban (16,8 százalékpont) és Csehországban (15,7 százalékpont) is, mely országok 2010-ben Magyarországhoz hasonló áfarésszintről indultak, de gazdaságfehéredésük volumene ebben a mutatóban elmaradt hazánkétól 2021-ben. Az osztrákok (8,9 százalékpont), a szlovénok (6,6 százalékpont) – valamint a horvátok 2015-höz képest mért 5,3 százalékpontos – áfaréscsökkenése magyarázható a be nem szedett áfa egyébként is alacsonyabb szintjével, ugyanakkor a románok regionálisan kiemelkedő áfarés aránya változott a legkisebb mértékben (3,1 százalék).

6.2. Magyarországon a negyedik legkisebb az egy főre jutó, elcsalt áfa értéke

Amennyiben az Eurostat ÁFA-bevételi adatai és az Európai Bizottság ÁFA-rés elemzése alapján, összecszerűen vizsgáljuk a régió országait, látható, hogy 2021-ben Magyarországon 701 millió euró volt a jogtalanul be nem fizetett áfa értéke, mely kisebb, mint a szlovákiai (889 millió euró), az ausztriai (892 millió euró), a csehországi (1,361 milliárd euró), a lengyelországi (1,683 milliárd euró) és a romániai (8,993 milliárd euró). Ezeknél csak Szlovéniában (88 millió euró), Bulgáriában (343 millió euró) és Horvátországban (438 millió euró) volt kevesebb az államkasszából hiányolható áfa értéke.¹³

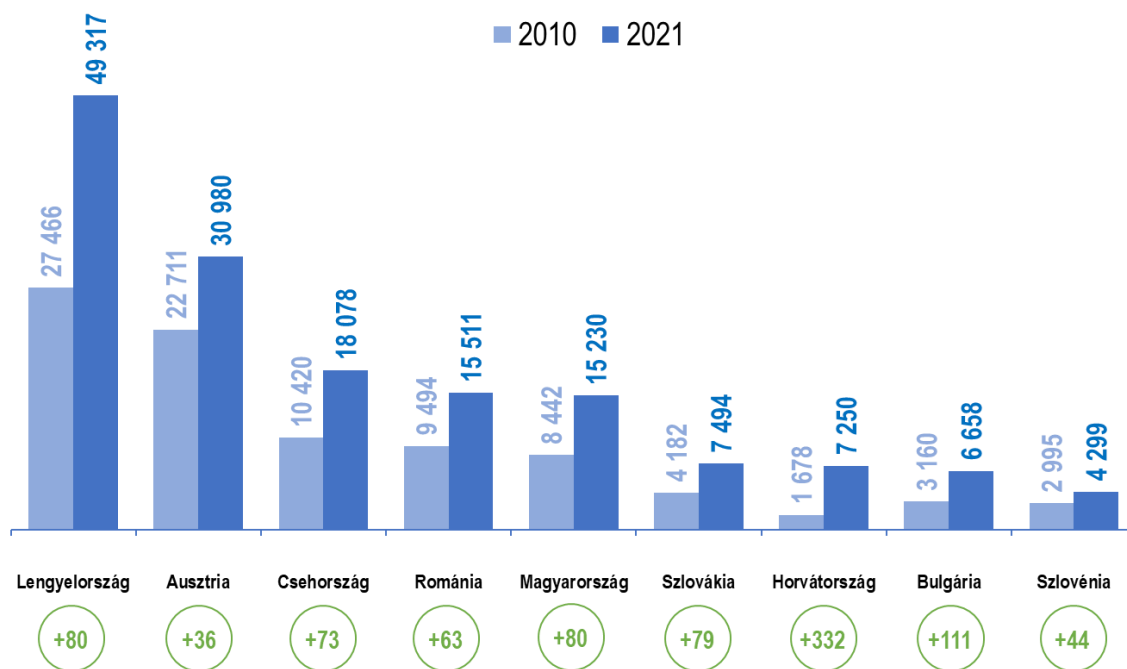

8. ábra: A be nem szedett áfa egy főre jutó értéke euróban a közép-európai országokban, 2021-ben (forrás: az Európai Bizottság áfa-rés tanulmánya és az Eurostat adatai az egyes országok áfa-bevételéről, a Nézőpont Intézet számítása)

Ha az országok méretével arányosítjuk az összecszerű áfarést, és az egy főre jutó be nem fizetett áfát vesszük alapul, Magyarország (73 euró/fő) megelőzi Ausztriát (98 euró/fő), Horvátországot (114 euró/fő), Csehországot (126 euró/fő), Szlovákiát (164 euró/fő) és Romániát (472 euró/fő). Ezeknél csak Szlovénia (41 euró/fő), Lengyelország (46 euró/fő) és Bulgária (53 euró/fő) ért el jobb eredményeket.

6.3. Magyarországon nőtt a harmadik legnagyobb arányban a beszedett áfa értéke

Magyarországon 2021-ben 15,2 milliárd euró volt az áfabevétel, amely közel azonos a kétszer nagyobb lakossággal rendelkező Románia bevételével (15,5 milliárd euró). Mindez a gazdaságfehérítés sikere, bár az állami bevételek az áfa-kulcsoktól és a gazdaság növekedési ütemétől is függenek. Hazánknál – Románia mellett – csak Lengyelország (49,3 milliárd euró), Ausztria (31 milliárd euró) és Csehország (18,1 milliárd euró) gazdálkodhat nagyobb ÁFA-bevétellel, míg Szlovákia (7,5 milliárd euró), Horvátország (7,3 milliárd euró), Bulgária (6,7 milliárd euró) és Szlovénia (4,3 milliárd euró) kevesebbel kell, hogy beérje.

9. ábra: A beszedett áfa összege millió euróban 2010-ben és 2021-ben, valamint a változás százalékos mértéke (forrás: Európai Bizottság és Eurostat adatai alapján a Nézőpont Intézet számítása)

Magyarországon a 2010-es 8,4 milliárd euróról 2021-re 15,2 milliárd euróra nőtt a beszedett ÁFA összege. A 80 százalékos növekedés azonos arányú a lengyelekével (+80 százalék) és a szlovákokéval (+79 százalék). Ez a harmadik legnagyobb mértékű növekedés Közép-Európában, csak a 2013-ban EU-tagdá váló Horvátországban (+332 százalék) és Bulgáriában (+111 százalék) növekedett nagyobb mértékben az áfabevétel 2010 óta. Valamivel elmarad hazánk mögött Csehország (+73 százalék), Románia (+63 százalék), Szlovénia (+44 százalék) és Ausztria (+36 százalék) is.

7. Jegyzetek

¹ Jelentés a Gazdasági és Pénzügyminiszterek Tanácsa által 2012. március 13-án a túlzott hiány eljárás keretében kiadott ajánlás megvalósítása érdekében hozott intézkedésekről (2012. október),

https://2010-2014.kormany.hu/download/5/8f/a0000/edp%20progress%20report%20201210_hu.pdf

² Baksay Gergely & Szőke Katalin 2020. Az online pénztárgépek bevezetése és eredményei.

<https://www.mnb.hu/letoltes/baksay-gergely-szoke-katalin-az-online-penztagpek-bevezetese-es-eredmenyei.pdf>

³ 5percado.hu <https://5percado.hu/az-ekaer-rendszerrol/>

⁴ Magyar Nemzeti Bank 2018 Fizetési Rendszer Jelentés 17.o.

⁵ Pénzügyminisztérium 2019 A tervezettnél jóval alacsonyabb lehet az államháztartás hiánya

<https://2015-2019.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/hirek/a-tervezettnel-joval-alacsonyabb-lehet-az-allamhaztartas-hianyja>

⁶ Izer Norbert, a Pénzügyminisztérium adóügyekért felelős államtitkára számolt be erről 2023. május 29-én.

<https://magyarnemzet.hu/gazdasag/2023/05/izer-norbert-ketmilliard-kozeleben-tart-az-online-szamlak-szama>

⁷ Magyar Nemzeti Bank 2023. Fizetési Rendszer Jelentés. 9.o.

<https://www.mnb.hu/letoltes/fizetesi-rendszer-jelentes-2023-hun-0626.pdf>

⁸ Az IMF 2016-ban úgy becsülte, hogy csak a vesztegetés mértéke a világ GDP-jének nagyjából 2 százalékára tehető. IMF (2016) Corruption: Costs and Mitigating Strategies. IMF Staff Discussion Note.

<https://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2016/sdn1605.pdf#page-9> 5.o

António Guterres, az ENSZ főtitkára 2018-ban a Világ gazdasági Fórumra hivatkozva állította, hogy a globális korrupció költsége a GDP 5 százalékát teszi ki. António GUTERRES (2018)

<https://press.un.org/en/2018/sc13493.doc.htm>

Alapítalannak bizonyult azonban többek között az az ENSZ által gyakran idézett állítás, miszerint „közel 2,6 milliárd dollár közpénzt sikkasztanak el minden évben” vagy hogy a „korrupció a globális GDP 5 százalékára tehető”. Szintén alaptalan a Világbank által idézett állítás, miszerint „a közfinanszírozott infrastruktúrák értékének 10-30 százaléka tűnik el korrupciónak köszönhetően”. Az ENSZ Fejlesztési Alapja például azt az alaptalan állítást vette át, miszerint „a vízügyi szektorra fordított kiadások 30-40 százaléka tűnik el korrupciónak köszönhetően évente”. ld. Cecile WATHNE, Matthew C. STEPHENSON (2021) The credibility of corruption statistics. A critical review of ten global estimates. CMI Anti-Corruption Resource Centre

<https://www.u4.no/publications/the-credibility-of-corruption-statistics>

washingtonpost.com. 2022. Biden's fishy statistics about global cost of corruption

<https://www.washingtonpost.com/politics/2022/05/24/bidens-fishy-statistics-about-global-cost-corruption/>

⁹ A korrupciós napirendformálásában élen jár a Transparency International Korrupció Érzékelési Indexe, amely zászlóshajójává vált az országbizonyítványokat osztó nemzetközi rangsoroknak. Olyan mérési projekttel monopolizálta a korrupciókutatást a médiában, melynek függetlensége maga is megkérdőjelezhető, ráadásul összehasonlíthatatlan indikátorokat használ, s eredményei ellentmondanak a makrogazdasági mutatóknak és más rangsoroknak. A módszertani problémákról részletesebben ld. Nézőpont Intézet 2022. Hófehér gazdaság felé 2022 1-4.o. <https://nezopont.hu/wp-content/uploads/2022/10/Hofeher-gazdasag-fele-2022.pdf>

¹⁰ Az összehasonlítás alapjául a Standard Eurobarometer-től különálló Special Eurobarometer korrupció témakörben mért kutatási eredményei szolgáltak. A felhasznált eredmények alábbi adatfelvételek riportjaiból származnak: 2005. november: Special Eurobarometer 245: Organised crime and corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s1490_64_3_245?locale=en

2007. november-december: Special Eurobarometer 291: The attitudes of Europeans towards corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s636_68_2_ebs291?locale=en

2009. szeptember: Special Eurobarometer 325: Attitude of Europeans towards corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s814_72_2_ebs325?locale=en

2011. szeptember: Special Eurobarometer 374: Corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s1010_76_1_ebs374?locale=en

2013. február-március: Special Eurobarometer 397: Corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s1076_79_1_397?locale=en

2017. október: Special Eurobarometer 470: Corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s2176_88_2_470_eng?locale=en

2019. december: Special Eurobarometer 502: Corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s2247_92_4_502_eng?locale=en

2022. március-április: Special Eurobarometer SP523: Corruption

https://data.europa.eu/data/datasets/s2658_97_2_sp523_eng?locale=en

2023. április-május: Special Eurobarometer SP534: Citizens' attitudes towards corruption in the EU in 2023
https://data.europa.eu/data/datasets/s2968_99_2_sp534_eng?locale=en

Ausztriában, Csehországban, Magyarországon, Lengyelországban, Szlovéniában és Szlovákiában minden évben történt adatfelvétel, Bulgáriában és Romániában csak 2007-től, Horvátországban csak 2012-től.

¹¹ Az adatok 2023 októberi, 9 közép-európai uniós tagállamban, Ausztriában, Bulgáriában, Csehországban, Horvátországban, Lengyelországban, Magyarországon, Romániában, Szlovákiában, Szlovéniában készített 1000-1000 fős, a felnőtt lakosságra reprezentatív közvélemény-kutatás eredményei, melynek adatfelvételét Magyarországon a Nézőpont Intézet, a többi közép-európai országban pedig a CEPER készítette.

¹² Magyarország mellett példaként említik Lengyelországot, Szlovákiát és Lettországot is. Ezekben az országokban több mint 15 százalékponttal csökkent az áfarés értéke 2013 és 2021 között, miközben gazdaságaik dinamikusan fejlődtek. Európai Bizottság 2023. Vat gap in the EU. 2023 Report

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/84ba1bdf-7230-11ee-9220-01aa75ed71a1/language-en>

¹³ A használt árfolyamok az Európai Központi Bank oldaláról, míg a vizsgált országok áfa-bevételei az Eurostat oldaláról származnak.

Európai Központi Bank:

https://www.ecb.europa.eu/stats/policy_and_exchange_rates/euro_reference_exchange_rates/html/eurofxref-graph-huf.en.html

Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Tax_revenue_statistics